

Höstraps

Försöksåret 2017/2018 testades 77 olika höstrapsorter i 5 olika försöksserier. 7 av sorterna har testats separat i speciella försök med dokumenterad förekomst av klumprotsmitta och redovisas separat i serien OS 25 på annan plats. 31 av sorterna testades för första gången i Sverige vilket sker i serien OS 21. I OS 22/L7 822 testas de 10 mest vinterhårdiga sorterna i försök främst placerade i Mälardalen och Närke. Antalet linjesorter har fallit dramatiskt och endast 3 sorter ingick i försöken 2018. Serien OS 27 där sorter som provats 2 år eller mer är den största serien och där återfinns totalt 40 stycken sorter. OS 21 och 27 är placerade i Skåne, Kalmar, Gotlands och Väst- och Östergötlands län. Mätare i samtliga försök är en sortblandning bestående av fyra hybrider. Sortblandning 2018 har bestått av sorterna Avatar, Dariot, Explicit och Exstorm.

Hösten 2017 var mycket våt och sådden blev sen i stora delar av landet. Det gjorde att försöken blev svagt utvecklade på sina håll. Vintern blev skonsam för höstrapsen men våren och sommaren blev torr och extremt varm. Angreppen av bomullsmögel är närmast obefintliga. Angreppen av insekter såsom framförallt skidgallmygga förekom i Skåne men inte i så pass stor utsträckning att försök har fått kasseras. Trycket av rapsbaggar var högt i Mellansverige. Totalt tre försök har kasserats eller utgått ur sammanställningen på grund av osäkra data. Allt detta får skyllas på torkan. Högst skördar återfinns på Österlen där mätaren avkastat 6054 kg/ha följt av ett försök i Östergötland på 5376 kg/ha.

EKONOMISK UTVÄRDERING

Utsädeskostnaden för en ny hybrid bedöms i årets försök till 700 kr/ha, kostnaden för en linjesort till 250 kr/ha med hänsyn tagit till linjesortens lägre tusenkornvikt. Med samma plantantal eller 20% högre för linjesorter så motsvarar det ett högre skördebehov för hybriderna på 145-155 kg frö per hektar vid ett fröpris på 3,5 kronor. Lönsamheten i att välja en hybridsort infaller då redan vid ett relativt på 4 enheter högre råfettskörd än vad linjesorterna presterar. Det finns alltså inget som talar för att odla en linjesort som gått i Svensk provning.

SORTBESKRIVNINGAR

Mätare är en sortblandning. Hybriderna visar tydligt högre avkastning än linjesorter och är också ledande på marknaden.

Det finns inte plats att i detalj beskriva och redovisa varje sort, för detta hänvisas till sortval.se publicerad vid SLU. Vi koncentrerar oss i stället här till några nedslag bland de för Sverige mest intressanta sorterna.

Stjälkstyrkan är mestadels mycket god och årets torra år har inte bidragit med några nya relevanta data. Sorter som DK Excentiel, DK Exception, DK Explicit, Tigris, Alegria och Hitaly är stjälkavkast. Många sorter har bättre stjälkstyrka än mätaren, bäst stjälkstyrka har PT256, Compass, Bender, Alibaba och V316OL.

Speciellt korta är dvärghybriderna PR44D06, Thure och DK Severny. De längsta sorterna är Compass, Dariot, DK Expansion, DK Explicit samt ES Momento.

Flera år av skonsamma vintrar har bidragit till de höga vinterhärdighetssiffrorna i 5-årssammanställningen. Samtidigt saknas hårda vintrar helt i femårsgenomsnittet. Det är orsaken till de mycket höga värdena i vinterhärdighet. Generellt så är övervintringen mycket god bland de sorter som testas i Sverige. Våren 2018 kunde vi dock notera lite sämre vinterhärdighet i ett par mellansvenska försök på Dariot och SY Carlo.

I tabell 3 redovisas vinterhärdighet för de sorter som testats i F-området. Där ser man att vinterhärdigheten är speciellt god för Explicit och de tre dvärghybriderna.

Mognadstiden är i medeltal 342 dagar och de flesta sorterna mognar någon dag före eller efter. ES Alegria är två dagar tidigare än sortmedel och ingen sort mognar senare än en dag efter mätaren.

Oljehalten i mätaren är 50,0 % av t.s. Allra högst oljehalt återfinns i INV1030, Bender samt V316OL och Compass.

AVKASNING

I Sverige är DK Explicit en av de mest beprövade sorterna i försöken. Sorten har legat i topp i många år i alla områden. Vid en helsvensk flerårsjämförelse uppvisar DK Explicit relativt 110, men Dariot ligger nu på samma nivå. SY Florian (109), DK Exception (108) och Atora (108) ligger tätt bakom.

Bäst sorter i område A är Dariot, DK Exception, DK Explicit, SY Florian, DK Exentiel, DK Exclaim och Dualis.

I B området är Dariot, DK Exception, DK Expansion, DK Explicit, Tigris, DK Exalte och V316OL de högst avkastande sorterna

I D+E området är DK Explicit, Atora, SY Florian, Mercedes, Dariot, SY Harnas, de högst avkastande sorterna.

I F-området är DK Explicit följt av Exstorm de högst avkastande sorterna.

Andra sorter som utmärkt sig under torråret 2018 med hög avkastning men provats för första gången i Sverige är hybriderna George och ES Diablo. Men påfallande även 2018 precis som 2017 är att 1-åringarna haft mycket svårt att hävda sig mot de sorter som provats 2 år eller mer.

UTSÄDESMÄNGDER

Parallellt med sortprovning har led med utsädesmängder legat inbäddade i sortförsöken. I tabell 5 redovisas för första gången resultat av utsädesmängdsförsök med DK Explicit, Atora och Avatar. Flest försök finns med DK Explicit och bara ett år av vardera med Atora och Avatar. Lite förvånande är att 50 plantor per kvadratmeter gett högst skörd i princip alla år. Det finns försöksmässiga problem med att utsädet placeras ojämnt inom parcellen, speciellt vid låga utsädesmängder. Ibland har 35 plantor kunnat ligga i nivå med 50 men i princip aldrig över i avkastning. Kanske är inte det här helt rätt metod att testa utsädesmängder eller så skall höstraps under Svenska förhållanden sås lite tjockare än på kontinenten. Resultatet visar att utsädesmängden i Svensk höstraps skall vara mellan 35 och 50 pl/m², troligen närmare 50 än 35 plantor per kvadratmeter vid ett radavstånd på 12,5 cm.

Tabell 1. Avkastningsresultat 2018. Medel av behandlat-obebehandlat

Sort	Skåne. Område A		Skåne. Område B		ÖSF/FIV. Område D+E		
	Råfett kg/ha Rel. tal	Antal	Råfett kg/ha Rel. tal	Antal	Råfett kg/ha Rel. tal	Antal	
Sortblandning frö	frö kg/ha	4 250		3 290		4 230	
	Rel.tal	1 950 (100)	6	1 510 (100)	4	1 940 (100)	6
ES Momento		110	3	105	2	96	4
Fencer		110	3	97	2	91	4
Hitaly		109	3	103	2	96	4
RNX3528		109	2	96	2	102	2
DK Explicit		108	4	106	2	106	4
George		107	2	111	2	100	2
SY Florian		107	3	109	2	106	4
DK Exclaim		107	3	101	2	97	4
DK Expansion		106	3	115	2	96	4
SY Annabella		106	3	104	2	96	4
SY Harnas		106	3	103	2	95	4
SY Charlie		106	3	95	2	100	4
Tigris		105	3	110	2	100	4
DK Exception		105	3	109	2	97	4
SY Iowa		105	2	102	2	100	2
Atora		105	6	101	4	103	6
DK Exentiel		105	3	93	2	95	4
Hastings		104	3	101	2	91	4
Crome		104	2	99	2	95	2
SY Florida		104	3	94	2	89	4
Bender		103	3	115	2	83	4
SY Carlo		103	4	94	2	90	4
PT256		103	3	92	2	83	4
Dariot		102	4	110	2	99	4
ES Diablo		102	2	109	2	99	2
Kicker		102	2	106	2	97	2
Cristal		102	3	102	2	92	4
Alezzan		102	3	102	2	82	4
Inventer		102	2	97	2	95	2
Smaragd		102	2	96	2	100	2
Dualis		102	3	96	2	90	4
INV1030		102	3	90	2	90	4
Alibaba		101	3	92	2	93	4
Mercedes		101	3	83	2	100	4
PX126 dv		100	2	103	2	107	2
DK Exalte		100	3	101	2	95	4
Trezzor		100	3	101	2	89	4

Tabell 1 *forts.* Avkastningsresultat 2018. Medel av behandlat-obebehandlat

Sort	Skåne. Område A		Skåne. Område B		ÖS/FiV. Område D+E		
	Råfett kg/ha Rel. tal	Antal	Råfett kg/ha Rel. tal	Antal	Råfett kg/ha Rel. tal	Antal	
Sortblandning frö	frö kg/ha	4 250	3 290		4 230		
	Rel.tal	1 950 (100)	6	1 510 (100)	4	1 940 (100)	6
Mascara		100	4	96	2	90	4
Archimedes cr		100	3	93	2	84	4
Kuga		99	3	101	2	86	4
RNX3650		99	2	99	2	96	2
RNX3428		99	3	98	2	89	4
Avatar		99	3	84	2	91	4
Elsass		98	2	112	2	99	2
ES Imperio		98	3	103	2	84	4
Thure dv		98	4	96	2	95	4
Ragnar		98	2	91	2	91	2
RNX3652		98	2	85	2	90	2
V3160L		97	3	116	2	89	4
PR44D06 dv		97	4	94	2	97	4
Compass		97	3	94	2	88	4
INV1077		97	2	93	2	85	2
14WX590C dv		96	2	101	2	98	2
MH 13CD85		96	2	99	2	90	2
ES Alegria L		96	3	86	2	91	4
RGT Gazzetta		95	2	114	2	95	2
DK Expedient		95	2	112	2	100	2
Espada		95	2	107	2	98	2
LG Architect		94	2	106	2	95	2
Butterfly L		94	2	102	2	100	2
Django L		94	3	99	2	94	4
RGT Jakuzzi		90	2	103	2	91	2
DK Impression CL		89	2	97	2	96	2
DK Extract		88	2	108	2	88	2
Croquet		88	2	87	2	83	2
DK Sequel dv		85	2	104	2	98	2
Franklin		84	2	89	2	83	2
DK Implement CL		83	2	92	2	90	2
SY Alix cr		80	2	89	2	85	2
Alasco		77	2	95	2	99	2

Sorter markerade med L avser linjesorter, CL avser Clearfield, dv avser dvärg, cr avser klumprot resistent.
Sortblandning består 2018 av sorterna Avatar, Dariat, Explicit, Exstom.

Tabell 2. Avkastningsresultat från sortförsök 2014-2018

Sort		Skåne. Område A		Skåne. Område B		ÖSF/FIV. Område D+E	
		Råfett kg/ha Rel. tal	Antal	Råfett kg/ha Rel. tal	Antal	Råfett kg/ha Rel. tal	Antal
Sortblandning	kg frö/ha	4 730		4 300		4 910	
	Rel.tal	2 170 (100)	34	1 920 (100)	29	2 240 (100)	39
Dariot		112	9	116	6	105	11
DK Exception		112	8	112	6	104	11
DK Explicit		110	15	111	11	110	18
SY Florian		110	6	106	4	108	8
DK Exentiel		109	10	103	10	99	13
DK Exclaim		109	6	106	4	99	8
Dualis		109	6	101	4	99	8
DK Exstorm		108	14	106	9	104	14
DK Exalte		108	8	110	6	99	11
SY Harnas		108	8	109	6	105	11
DK Expansion		108	6	113	4	101	8
SY Carlo		107	17	105	11	98	18
Atora		107	11	107	8	109	13
V3160L		107	10	110	10	101	13
Hitaly H		107	6	105	4	99	8
PT256		107	6	99	4	95	8
Fencer		106	10	102	10	97	13
Tigris		106	6	111	4	101	8
SY Charlie		106	6	103	4	104	8
Bender		105	9	109	6	97	11
INV1030		105	8	103	6	98	11
Kuga		105	8	102	6	98	11
ES Momento		105	6	108	4	99	8
Alezzan		105	6	106	4	92	8
Cristal		105	6	105	4	98	8
SY Florida		105	6	102	4	95	8
ES Alegria L		104	13	97	12	93	17
SY Annabella		104	8	106	6	102	11
DK Severnyi dv		104	2				
Mascara		103	17	104	11	98	18
Trezzor		103	8	103	6	101	11
ES Imperio		102	8	107	6	94	11
RNX3428		102	6	101	4	99	8
Django L		102	6	97	4	97	8
Hastings		101	6	102	4	100	8
Archimedes cr		100	8	102	6	89	11

Tabell 2 forts. Avkastningsresultat från sortförsök 2014-2018

Sort		Skåne. Område A		Skåne. Område B		ÖSF/FIV. Område D+E	
		Råfett kg/ha Rel. tal	Antal	Råfett kg/ha Rel. tal	Antal	Råfett kg/ha Rel. tal	Antal
Sortblandning	kg frö/ha	4 730		4 300		4 910	
	Rel.tal	2 170 (100)	34	1 920 (100)	29	2 240 (100)	39
Compass		99	16	102	11	97	18
Avatar		98	18	102	13	98	22
Mercedes		98	13	105	11	106	18
Alibaba		97	6	99	4	98	8
Thure dv		95	9	94	6	97	11
PR44D06 dv		87	17	93	11	97	18

Sortblandning består 2018 av sorterna Avatar, Dariot, Explicit, Exstorm.
Sorter markerade med L avser linjesorter, dv avser dvärg, cr Klumprot resistent.

Tabell 3. Avkastningsresultat från sortförsök i F-området 2014-2018

Sort		2018		2014-2018		
		Råfett kg/ha Rel. tal	Antal	Råfett kg/ha Rel. tal	Antal	Övervintring %
Sortblandning	frö kg/ha	3 740		4 200	22	96
	Rel.tal			1 920		
DK Explicit		108	4	113	14	100
DK Exstorm		114	4	111	22	98
DK Severnyi dv		109	4	104	14	100
Mascara		103	4	101	22	94
SY Carlo		96	4	97	22	91
Thure dv		97	4	95	8	100
PR44D06 dv		96	4	93	22	100
Dariot		96	4			
Atora		94	4			

Sortblandning består 2018 av sorterna Avatar, Dariot, Explicit, Exstorm.
Sorter markerade med L avser linjesorter, dv avser dvärg, cr Klumprot resistent.

Tabell 4. Egenskaper sortförsök 2014-2018

Sort	Mognad tid dagar	Strållängd cm	Stjälkstyrka %	Övervintring	Råfett % av ts
Alezzan	342	148	92	97	50,0
Alibaba	341	146	96	97	49,5
Archimedes cr	341	150	90	96	48,3
Atora	343	152	93	99	50,4
Avatar	342	148	94	97	50,7
Bender	341	147	96	97	51,4
Compass	343	153	96	98	51,2
Cristal	343	151	95	98	49,6
Dariot	343	153	84	98	50,3
Django L	343	137	95	95	50,4
DK Exalte	342	150	88	99	49,9
DK Exception	342	150	83	99	49,7
DK Exclaim	342	149	87	98	50,2
DK Exentiel	341	149	75	98	49,7
DK Expansion	343	153	86	97	49,9
DK Explicit	341	156	83	100	50,8
DK Exstorm	342	152	78	98	50,3
DK Severnyi dv	342	129	86	100	49,9
Dualis	341	145	90	96	50,2
ES Alegria L	340	141	78	97	50,6
ES Imperio	342	147	84	99	48,7
ES Momento	343	153	69	98	49,2
Fencer	343	143	94	97	50,8
Hastings	343	149	94	97	50,3
Hitaly	342	151	72	98	48,8
INV1030	341	152	77	99	51,8
Kuga	342	147	92	98	49,8
Mascara	342	146	92	98	49,5
Mercedes	342	149	92	98	50,8
PR44D06 dv	342	126	95	100	49,7
PT256	343	143	100	96	50,6
RNX3428	342	148	87	99	50,7
SY Annabella	342	148	91	98	49,2
SY Carlo	342	147	88	98	49,6
SY Charlie	343	145	93	100	50,9
SY Florian	343	142	93	99	50,2
SY Florida	342	147	88	98	49,1
SY Harnas	343	147	91	98	49,6
Thure dv	342	134	93	99	48,1
Tigris	342	150	76	98	49,6
Trezzor	342	146	90	98	50,1
V3160L	342	149	97	99	51,2

Sortblandning består 2018 av sorterna Avatar, Dariot, Explicit, Exstorm.
Sorter markerade med L avser linjesorter, dv avser dvärg, cr Klumprot resistent.

Tabell 5. Avkastningsresultat med utsädesmängder 2014-2018
Atora endast 2018, Avatar endast 2017. Mätare är sortblandning

	Skåne Område A		Skåne Område B		ÖSF/FiV Område D+E	
	Råfett kg/ha Rel. tal	Antal	Råfett kg/ha Rel. tal	Antal	Råfett kg/ha Rel. tal	Antal
DK Explicit 50 pl/m ²	110	15	111	11	110	18
DK Explicit 35 pl/m ²	105	5	112	4	105	8
DK Explicit 20 pl/m ²	96	5	102	4	96	8

	2018 Område A-E		2017 Område A-E	
	Råfett kg/ha Rel. tal	Antal	Råfett kg/ha Rel. tal	Antal
Atora 50 pl/m ²	105	16		
Atora 35 pl/m ²	98	6		
Atora 20 pl/m ²	90	6		
Avatar 50 pl/m ²			92	10
Avatar 35 pl/m ²			99	9
Avatar 20 pl/m ²			92	9